

Posudek diplomové práce

Název : VNITŘNÍ MONOLOG V DÍLE MIGUELA DELIBESE

Diplomantka: Blanka Mráčková
Ústav románských studií, Univerzita Karlova v Praze

Rok podání : 2005

Diplomantka má za cíl zkoumat aplikaci vnitřního monologu v próze čelného španělského spisovatele Miguela Delibese (n. 1920), se zaměřením na jeho romány Pět hodin s Mariem (Cinco horas con Mario, 1966) a Podobensství o trosečnickovi (Parábola del naufrago, 1969). K této analýze přikročila potom, co na třech desítkách stran svého textu pojednala zmíněnou problematiku samu o sobě, počínaje otázkou definice „vnitřního monologu“ a „proudu vědomí“. Ve výchozích bodech se opřela o Bachtina a Mukařovského, k nimž postupně připojuje další autority, např. Hodrovou, Doležela, Pechara, Stanzela, Rimmonovou-Kenanovou, jak je také nacházíme v připojeném seznamu sekundární literatury (s.84-86).

Tyto vstupní, teoreticky zaměřené kapitoly dosvědčují diplomantčino zaujetí zvoleným námětem a snahu propracovat se poctivým, formálně vyzrálým postupem k Delibesově prozátérské metodě, a to „z nitra“ zásadně položených otázek. Dokladem je tu 3. část, Vlivy filozofické (Bergson) a Vlivy psychologické (Freud, Lacan, Metz, Jung). V celé 4. části, vracející se k vnitřnímu monologu jako narativní technice, diplomantka osobitě komponuje a konfrontuje teoretický materiál (viz 4.3. Poetika postavy a vnitřní monolog) tak, aby mohla přikročit k vlastní analýze „delibesovských“ řešení.

V 5. části (Španělsko. 5.1. Vnitřní monolog –literární vlivy), opřené o přijatelná tvrzení S. Burunatové (např. ohledně inovační role románu Doba ticha /Tiempo de silencio, 1962/ od Martína Santose), mohla diplomantka vyostřit otázku zvratu snahy o „vypravěčskou objektivitu“ (patrné například v románu Úl /La colmena, 1951/ od C.J.Cely) do „vypravěčské subjektivity“, která je příznačná pro román Pět hodin s Mariem a další romány 60. let. Diplomantka ji vnímá jako jev u Delibese již v předchozí tvorbě latentní, a to v podobě nepřímého vnitřního monologu, který analyzuje v kap. 5.3. nazvané Od románu Cesta k románu Pět hodin s Mariem, vypravěč a vnitřní monolog.

Zde se klade otázka o povaze této „latence“. V analýze Pěti hodin s Mariem (5.4.), v níž stejně jako v části 5.5 (Podobensství o trosečnickovi) diplomantčina práce vrcholí, se hovoří o „hlasu vědomí (46), popřípadě o „vnitřním hlase vědomí“. Je příznačné, že v závěru své

úvahy diplomantka používá již spojení „hlas svědomí“ (59). Naratologicky pojatý „proud vědomí“, definovatelný psychologicky a motivovaný, jak diplomantka také zmiňuje, sociologicky (jako konfrontace sociálně diferencovaných vrstev), nabírá nyní povahu mravní kategorie. Na rozdíl od španělštiny (conciencia) je v českém jazyce polarita termínů „vědomí“ (stav psychiky) a „svědomí“ (vědomí odpovědnosti) vyjádřitelná. Kontinuitu této delibesovské „latence“, která bývá pojmenována také jako neodlučitelnost etiky od estetiky, je možné sledovat v pozdějším uplatňování autorových narativních postupů, např. až k románu Kacíř (El hereje, 1998). Lze jen litovat, že diplomantka nerozvinula své pojednání - i na úkor jeho první polovice, a spíše jeho obsírnějších nehispanických odkazů - v tomto směru. Podněty k tomu jsou materiálově dosažitelné (viz např. El autor y su obra: Miguel Delibes. Madrid 1993; Miguel Delibes, España 1936-1950: Muerte y resurrección de la novela. Barcelona 2004).

Obdobně zajímavé by bylo důkladnější pojednání vztahu „vědomí a slova“, zvláště při analýze románu Pět hodin s Mariem. Neboť se tu vnucuje souvislost mezi konstrukcí protagonistčina vědomí (svědomí, a možno říci „zpovědí“ v tradičním významu) a použitým slovním materiálem (se silnou, osobitou hovorovou a idiomatickou vrstvou /patachada, garabato.../). Vnucuje se tu pojetí samotného Delibesova jazyka „jako dění, události“, řečeno s F. Lázaro Carreterem.

Jako celek však považuji předloženou diplomovou práci za velmi zodpovědný doklad diplomantčiny schopnosti aplikovat vědomosti získané studiem, formulovat vymezenou tematiku a kriticky, samostatně a zajímavě ji rozvíjet. Proto práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 18. ledna 2006

Doc.PhDr. Josef Forbelský

